

УДК 911.3:528.9

ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОТЕЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: РЕСУРСНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ГЕОІНФОРМАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ В РЕГІОНІ

В. Грицевич

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
бул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна*

Запропоновані ресурсно-функціональний підхід і відповідна система математичних моделей для опису туристичної діяльності готельних закладів регіону за територіальними адміністративними одиницями нижчого рівня. Розроблена система головних картографічних сюжетів для потреб геоінформаційного моніторингу туристичної діяльності готельних закладів.

Ключові слова: ресурс, функція, готель, турист, система математичних моделей, картографічний сюжет.

У регіоні, що зорієнтований на значні туристичні потоки (а саме такою є Львівська область), постає проблема ефективного регіонального менеджменту туристичної діяльності. Ця діяльність за своєю природою має територіальний характер і є багатоаспектною. У цій роботі розглядаємо аспект розміщення туристів у готельних закладах. Ефективний менеджмент потребує безперервного моніторингу, а його територіальний характер уможливорює застосування при цьому суспільно-географічних, картографічних і геоінформаційних підходів та системи математико-географічних моделей.

Готельно-туристична діяльність є об'єктом дослідження багатьох авторів. Вони висвітлюють питання управління готельним господарством [1], ресурсно-функціональний підхід до аналізу територіальних систем [2], теоретичні та прикладні аспекти готельного бізнесу [3, 4], обґрунтовують економічні показники, що характеризують готельне господарство [5].

Поставивши собі завдання розробити систему математико-географічних моделей для геоінформаційного моніторингу туристичної діяльності готельних закладів в обласному регіоні (на прикладі Львівської області). Ми розглядатимемо обласний регіон у розрізі адміністративних утворень (районів та м. Львова).

Нехай K_i – загальна кількість готельних закладів у i -му районі $i = 1, \dots, 2$, тобто розглядаємо 20 адміністративних районів Львівської області, а також окремо місто Львів.

Готельні заклади району можна охарактеризувати багатьма ознаками. Поділимо ці ознаки на дві логічні групи: *ресурсні* та *функціональні*. Їх склад подамо нижче, а зараз відзначимо, що ресурси готелів та їх функції перебувають у певному взаємозв'язку: ресурси слугують основою для виконання функцій, а виконані функції – основою для розвитку ресурсів.

Розглянемо ресурсні показники готельних закладів району. Кожен i -й район можна охарактеризувати такими головними абсолютними ознаками:

N_i – кількість номерів у готельних закладах;

M_i – кількість місць у номерах готельних закладів;

S_i – житлова площа номерів у готельних закладах.

Загальну кількість номерів можна декомпонувати за кількістю місць у номері:

$$N_i = \sum_j n_j, \text{ де } n_j - \text{кількість номерів з } j \text{ місцями в } i\text{-му районі.}$$

Тоді кількість місць у номерах можна представити так:

$$M_i = \sum_j j \cdot n_j.$$

На базі абсолютних ознак обчислюємо відносні ознаки:

$$m_i = \frac{M_i}{N_i} - \text{середня кількість місць в одному номері};$$

$$s_i = \frac{S_i}{M_i} - \text{середня житлова площа одного місця в номері.}$$

Тоді інтегральний індекс i -го району за відносними ресурсними ознаками визначається так:

$$I_i^{\text{дан}} = \frac{m_i}{\bar{m}} + \frac{s_i}{\bar{s}},$$

де \bar{m} , \bar{s} – середньообласні значення відповідно кількості місць в одному номері та житлової площі одного номера.

Аналогічно охарактеризуємо функціональні ознаки готельних закладів району. Функціональні ознаки визначаються за деякий період часу (місяць, квартал, рік). Кожен i -й район за діяльністю готельних закладів можна охарактеризувати такими головними абсолютними ознаками:

T_i – кількість обслужених туристів;

D_i – кількість реалізованих туристо-днів;

V_i – вартість реалізованих туристо-днів.

Загальну кількість туристів можна декомпонувати за часом (кількістю днів) їхнього проживання в готелі:

$$T_i = \sum_l t_l, \text{ де } t_l - \text{кількість туристів, які проживали } l \text{ днів в } i\text{-му районі.}$$

Тоді кількість реалізованих туристо-днів можна представити так:

$$D_i = \sum_l l \cdot t_l$$

На підставі абсолютних ознак обчислюємо відносні ознаки:

$$d_i = \frac{D_i}{T_i} \quad \text{– середня тривалість проживання одного туриста в номері;}$$

$$v_i = \frac{V_i}{D_i} \quad \text{– середня вартість однієї туристо-добы.}$$

Тоді інтегральний індекс i -го району за відносними функціональними ознаками визначається так:

$$I_i^{\text{одіє}} = \frac{d_i}{\bar{d}} + \frac{v_i}{\bar{v}}$$

де \bar{d} , \bar{v} – середньообласні значення, відповідно, тривалості проживання одного туриста і вартості однієї туристо-добы.

На основі побудованих моделей покажемо шляхи геоінформаційного картографічного відображення моніторингових ознак. Вони включають низку головних картографічних сюжетів, які легко реалізуються з використанням геоінформаційних технологій. Перший сюжет має загальний характер; другий, третій, четвертий та п'ятий сюжети розкривають територіальні особливості ресурсних ознак; шостий, сьомий, восьмий і дев'ятий розкривають територіальні особливості функціональних ознак; десятий, одинадцятий та дванадцятий сюжети розкривають зв'язок ресурсних ознак з функціональними.

Картографічний сюжет № 1 “Готельні заклади регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо кількість K_i готельних закладів за районами, а картограмою – коефіцієнт росту кількості готельних закладів району за досліджуваний період.

Картографічний сюжет № 2 “Номери готельних закладів регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо кількість N_i та структуру n_j (за кількістю місць) номерного фонду готельних закладів, а картограмою – середню в районі кількість $\frac{N_i}{K_i}$ номерів одного готельного закладу.

На врізці за допомогою діаграми показуємо структуру номерного фонду за кількістю місць для всієї області.

Картографічний сюжет № 3 “Місця в номерах готельних закладів регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо кількість місць M_i у номерах готельних закладів, а картограмою – середню в районі кількість місць m_i одного номера.

Картографічний сюжет № 4 “Житлова площа номерів у готельних закладах регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо загальну житлову площу S_i номерів готельних закладів району, а картограмою – середню в районі житлову площу s_i одного місця.

Картографічний сюжет № 5 “Інтегральний ресурсний індекс готельних закладів

регіону” – картограмою (або способом ізоліній) показуємо значення інтегрального ресурсного індекса $I_i^{дан}$ за районами.

Картографічний сюжет № 6 “Туристи, обслужені в готельних закладах регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо кількість T_i обслужених туристів та їхню структуру t_{ij} (за кількістю днів проживання) у готельних закладах району, а картограмою – середню кількість туристів $\frac{T_i}{K_i}$, обслужених одним готельним закладом.

На врізці за допомогою діаграми показуємо структуру обслужених туристів за кількістю днів проживання для всієї області.

Картографічний сюжет № 7 “Реалізація туристо-днів у готельних закладах регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо кількість реалізованих туристо-днів D_i у готельних закладах району, а картограмою – середню тривалість d_i (днів) перебування одного туриста.

Картографічний сюжет № 8 “Вартість реалізованих туристо-днів у готельних закладах регіону” є поєднанням картограми та картодіаграми, причому картодіаграмою показуємо вартість у гривнях реалізованих туристо-днів V_i у районі, а картограмою – середню вартість v_i туристо-доби для одного туриста.

Картографічний сюжет № 9 “Інтегральний функціональний індекс готельних закладів регіону” – картограмою (або способом ізоліній) показуємо значення інтегрального функціонального індекса $I_i^{одіє}$ за районами.

Картографічний сюжет № 10 “Туристи в номерах готельних закладів регіону” – картограмою (або способом ізоліній) показуємо середню кількість туристів $\frac{T_i}{N_i}$, що проживають в одному номері готельного закладу.

Картографічний сюжет № 11 “Реалізація туристо-днів на місця номерів готельних закладів регіону” – картограмою (або способом ізоліній) показуємо середню кількість туристо-днів $\frac{D_i}{M_i}$, реалізованих на одне місце в готельному закладі.

Картографічний сюжет № 12 “Вартісна віддача житлової площі готельних закладів регіону” картограмою (або способом ізоліній) показуємо середню фактичну оплату на одиницю житлової площі готельних закладів $\frac{V_i}{S_i}$.

Крім описаних картографічних сюжетів можливі й інші, про які тут говорити не будемо.

Сукупність об’єктів туристичної інфраструктури регіону можна розглядати як деякий спеціалізований територіальний суспільний комплекс. Територіальний суспільний комплекс вважаємо стаціонарним, якщо в ньому всі процеси функціонування стабільні в часі. Маємо підстави вважати, що для стаціонарного територіального суспільного комплексу функціональне районування його території є наслідком і причиною геопросторової організації геопросторово мінливих елементів комплексу.

Отже, – туристичну діяльність готельних закладів можна описати засобами математичної географії з виходом на геоінформаційне картографічне відображення. Внаслідок дослідження отримано таку систему математичних моделей:

$$N_i = \sum_j n_j,$$

$$M_i = \sum_j j \cdot n_j = N_i \cdot m_i,$$

$$S_i = M_i \cdot s_i,$$

$$I_i^{\text{дан}} = \frac{m_i}{\bar{m}} + \frac{s_i}{\bar{s}},$$

$$T_i = \sum_l t_l,$$

$$D_i = \sum_l l \cdot t_l = T_i \cdot d_i,$$

$$V_i = D_i \cdot v_i,$$

$$I_i^{\text{оціє}} = \frac{d_i}{\bar{d}} + \frac{v_i}{\bar{v}}.$$

Вона дає змогу обгрунтовано сформувати систему 12 головних картографічних сюжетів для ГІС-реалізації, яка комплексно розкриває ресурсний і функціональний аспекти туристичної діяльності готельних закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горіна Г.О. Особливості сучасного розвитку готельної індустрії України / Г.О. Горіна // Вісник СумДУ : Серія Економіка. – 2010. – №2. С. 141-145.
2. Грицевич В.С. Математико-географічні підходи до визначення інтегрального потенціалу територіальних систем / В.С. Грицевич // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун. Серія: Географія. – 1999. №1. – С.72-75.
3. Мальська М.П., Пандяк І.Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник / М.П. Мальська, І.Г. Пандяк. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.
4. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанний бізнес : менеджмент: навчальний посібник / Л.І. Нечаюк, Н.О. Нечаюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
5. Ткаченко Т.І., Гаврилюк С.П. Економіка готельного господарства і туризму : навчальний посібник / Т.І. Ткаченко, С.П. Гаврилюк. – К. : КНТЕУ, 2005. – 179 с.

Стаття: надійшла до редколегії 29.05.2012
прийнята до друку 08.06.2012

**TOURIST ACTIVITY OF HOTEL ESTABLISHMENTS:
RESOURCE-FUNCTIONAL APPROACH
TO GEOINFORMATIC MONITORING IN REGION**

V.Grytsevych

*Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko St., 41, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

Resource-functional approach is offered and the proper system of mathematical models is built for description the hotel establishment tourist activity of region in territorial administrative units of lower level. The system of main cartographic subjects is developed for the necessities of the geoinformatic monitoring of hotel establishments tourist activity.

Key words: resource, function, hotel, tourist, system of mathematical models, cartographic subject.

**ТУРИСТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГОСТИНИЧНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ:
РЕСУРСНО-ФУНКЦИОНАЛЬНЫЙ ПОДХОД
К ГЕОИНФОРМАЦИОННОМУ МОНИТОРИНГУ В РЕГИОНЕ**

В. Грицевич

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. П. Дорошенко, 41, г. Львов, 79000, Украина*

Предложены ресурсно-функциональный подход и соответствующая система математических моделей для описания туристической деятельности гостиничных заведений региона в разрезе административных единиц низшего уровня. Разработана система главных картографических сюжетов для потребностей геоинформационного мониторинга туристической деятельности гостиничных заведений.

Ключевые слова: ресурс, функция, гостиница, турист, система математических моделей, картографический сюжет.